

народным маральным каштоўнасцям, высокай чалавечай годнасці. Вобраз Бандароўны прымусіў задумацца над адносінамі да гонару ў нашы дні.

Мы, людзі ХХІ стагоддзя, можам павучыцца ў гераіні Янкі Купалы адзінству ўнутранага і знешняга характа, маральнай чысціні, непадкупнасці, высокай чалавечай годнасці, гэта прыклад нескаронасці духу.

Літаратура:

1. Навуменка, І. Янка Купала: духоўны воблік героя / І. Навуменка. – Мінск, 1980. – С. 86–88
2. Драўніцкі, І. Вобраз Бандароўны ў паэме Янкі Купалы і яго інтэрпрэтацыя ў іншых відах мастацтва / І. Драўніцкі // Роднае слова. – 1995. – № 7. – С. 94–102.
3. Грыцаль, І. Прыгажосць вонкавая і ўнутраная. Урок-разважанне ў VIII класе паводле паэмы Янкі Купалы “Бандароўна” / І. Грыцаль // Роднае слова. – 2006. – № 1. – С. 48–49.
4. Лапіцкая, Т. Паэма Янкі Купалы “Бандароўна” / Т. Лапіцкая // Беларуская мова і літаратура. – 2010. – № 1. – С. 46–48.
5. Янка Купала: Жыццё і творчасць. Альбом выстаўка ў школе / Склад. І. С. Курбека. – 2-е выд., дап. – Мінск, 1983.

МІЖМОЎНАЯ АМАНІМІЯ: ЛІНГВІСТЫЧНЫЯ ПАРАДОКСЫ

Нікіценка С.С.,

студэнтка 1 курса лячэбнага факультэта

УА “Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт”

Кафедра рускай і беларускай моў

Навуковы кіраўнік – старшы выкладчык Варанец В.І.

У сувязі з развіццём сродкаў зносін і рэзкім павелічэннем маштаба зносін, глабалізацыі камунікацыі ў сучасным свеце ўзнікла праблема міжмоўнай аманіміі. Кожны дзень чалавек сутыкаецца з мноствам замежных моў – на таварах, у моўных запазычаннях, міжасобасных кантактах. Гэта не можа не прывесці да змены адносін да мовы як сродку зносін. Адбываецца змешванне і зрушэнне значэнняў у моўнай практыцы.

Беларуская мова налічвае тысячы слоў. Але асаблівую цікавасць выклікаюць словы, якія складаюцца з адных і тых жа гукаў, аднолькава вымаўляюцца і пішуцца, а значэнне маюць рознае, часта нават кантраснае.

Словы, якія аднолькава гучаць і маюць кантраснае значэнне, здольны доказна і аргументавана паказаць як блізкае, падобнае, так і адметнае ў мовах народаў. З’ява аманіміі назіраецца як у межах адной мовы, так і ў розных мовах.

Назіранне сітуацыі з кантраснай лексікай абумовіла пытанне: “Што такое міжмоўная аманімія?”

Мэта даследавання – знайсці і прааналізаваць міжмоўныя амонімы, супаставіць (параўнаць) іх лексічнае значэнне, сістэматызаваць аманімічныя пары.

Задачы:

- даследаваць лексічнае значэнне слоў, якія аднолькава вымаўляюцца, але маюць рознае лексічнае значэнне ў беларускай, рускай, украінскай, балгарскай, чэшскай, англійскай, харвацкай, італьянскай, літоўскай мовах;
- параўнаць лексічнае значэнне даследаваных слоў у розных мовах;
- стварыць тлумачальны слоўнік міжмоўных амонімаў.

Прадмет даследавання – словы, якія аднолькава вымаўляюцца, але маюць рознае лексічнае значэнне.

Аб’ект даследавання – лексіка беларускай, рускай, украінскай, балгарскай, чэшскай, польскай, англійскай, харвацкай, італьянскай, літоўскай моў.

Гіпотэза: міжмоўная аманімія – гэта “хвароба” мовы, яе “дэфект”.

Метады даследавання:

- метады збору інфармацыі;
- назіранне і супастаўленне;
- аналіз;
- метады статыстычных падлікаў;
- абагульненне і сістэматызацыя.

Робота над дадзенай тэмай дазволіла атрымаць новыя веды па гісторыі ўзнікнення такой цікавай моўнай з’явы, як аманімія. Пошук, супастаўленне, параўнанне і аналіз аманімічных пар дапамог зразумець шляхі і прычыны ўзнікнення амонімаў у розных мовах (міджмоўнай аманіміі). Работа з перакладнымі слоўнікамі (руско-беларускім, беларуска-рускім, руско-балгарскім, англо-рускім, руско-украінскім і інш.) дала магчымасць зразумець, наколькі спецыфічная, непаўторная, самабытная кожная з разгледжаных моў.

Практычная каштоўнасць вывучэння кантраснай лексікі рускай, беларускай, украінскай, польскай, чэшскай, балгарскай, англійскай і іншых моў несумненная: веданне такой лексікі неабходна для разумення сучаснай мастацкай літаратуры, перыядычнага друку, для перакладчыцкай дзейнасці, а таксама для безбар’ернай камунікацыі паміж людзьмі.

Гіпотэза, што міджмоўная аманімія - гэта “хвароба” мовы, яе “дэфект”, не пацвердзілася. Высветліла, што гэта моўная з’ява – адна з уласцівасцей любой мовы, і гэту ўласцівасць неабходна ведаць і абавязкова ўлічваць.

У выніку праведзенай аналітычнай работы над лексікай усходнеславянскіх моў былі знойдзены 86 аманімічных пар. Супадзенні ў лексіцы славянскіх і некаторых неславянскіх моў склалі 77 аманімічных пар.

Складзены слоўнік міджмоўных амонімаў можна выкарыстоўваць у якасці дапаможніка як на ўроках пры вывучэнні амонімаў, так і на факультатыўных занятках. Слоўнік можа дапамагчы пры падрыхтоўцы да ЦТ.

Вынікі даследавання можна прапанаваць шырокаму колу чытачоў, усім тым, хто цікавіцца роднай мовай, гісторыяй слоў-амонімаў, тым, хто хоча зразумець асаблівасці славянскіх і іншых моў.

Тэма цікавая і актуальная. Веданне асаблівасцей моў свету дазваляе больш проста ўступаць у зносіны з людзьмі другой краіны.